

Molvaania

KAASAEGSEST HAMBARAVIST RIKKUMATA RIIK

Uus reisijuht tutvustab Euroopa kõige vähemtuntud riiki

Lõpuks ometi on eesti keeles ilmunud põhjalik Molvaania reisijuht. See ligi 200-leheküljeline värvitrükk raamat annab ülevaate Molvaania ajaloost ja tänapäevast, tutvustab peamisi vaatamisväärsusi, söögikohti ja hotelle. Reisijuht sisaldab ka kõigi olulisemate linnade kaarte.

Ehkki Molvaania Vabariik on üks Euroopa väiksemaid riike, pakub maa reisi huvilisele nii mõndagi põnevat. Kaunid maastikud, suurepärane neoklassitsistlik arhitektuur ja sajanditepikkune pühendumus kaunile kunstidele on Molvaania – ausalt öeldes – väga haruldane nähtus.

Molvaaniat on esimest korda dokumenteeritud mainitud aastal 721. Roomlaste edasitung peatus, kui pärast Jraftwoki linna vallutamist nõudis kindral kuningatütart oma konkubiiniks. Vapper neiu löikas roomlasel kõri läbi, kui too nõudis naiselt kaenlaaluste raseerimist.

Pärast sajandeid kestnud kuningriiki kuulutas Molvaania end 1834. aastal lõpuks vabariigiks ning riigi helgemad pead asusid koostama **tänapäevast konstitutsiooni**. Selle tulemusel koondatai kogu võim Suurvõluri kätte, kelle otsuseid võis ümber lükata üksnes täiskuu. Pärast II maailmasõda kehtestati Molvaania nõukogude võim ja järgnesid piinarikkad aastad autoritaarse juhtimise all. Pöördepunktiks sai 1982. aasta, kui langes kuulus **Lutenblagi müür**, mis ei tulenenud demokraatlikest reformidest, vaid see oli lihtsalt sitalt ehitatud.

Kaasaegse Molvaania isaks loetakse Szlonko Busjbusji (1891–1948). See visionäär, ratta leiutaja ja riigimees, keda nimetatakse hellitlevalt ka Bu-Buks, on andnud nime teedele, sildadele, monumentidele, jõgedele ja isegi nakkushaigusele.

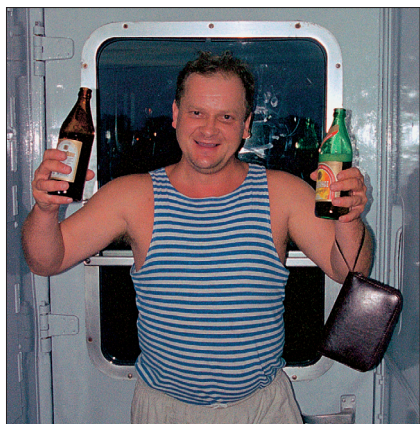
Viimaste aastatega on Molvaania palju muutunud. Avatud on uusi restorane ja hotelle, teised on põletatud maani maha. Muutunud on ka mõned piasjad: hinnad on tõusnud, radiatsioon langedud ja mitmetes varasemalt turistidele ohtlikuks tunnistatud piirkondades on

kehtestatud rahulik sõjaseisukord. Loomulikult on üritatud esitada täpne informatsioon, kuid autorid ja kirjastaja ei saa vastutada võimalike kahjude, solvumise või laskehaavade pärast, mida raamat võib esile kutsuda.

Szlonko Busjbusji

Molvaania hümn valiti 1987. aastal avalikul konkursil, mille võitis kohalik eakas helilooja V. J. Rzebren. Seda lauldakse filmi “Flashdance” laulu “Oh What a Feeling” meloodial. Kuna kolmandas salmis nõutakse mustlaste tapmist, pole selle esitamine kohustuslik.

Molvanian Airi esipiloot kapten Jelso Vrboska teostab stardieelset kontrolli.

Molvaania restoranides kasutatakse sageli rahvamuusikuid, et julgustada külalisi kohe pärast sööki lahkuma.

Põhiandmed

Etniline koosseis: 68 % bulgid, 29 % hungid, 3 % molvad (vanglas)
Valuuta: struubl\$, seotud Läti latiga
Kaugvalimiskood: 372
Elekter: 37 volti
Riigikirik: balti õigeusk
Rahvusjook: zeerstumm (küüslaugubrändi viinast ja aknoolist)
Rahvuslill: fzipdat ehk teravahambuline ohakas, mida on kombeks visata pruutidele. Taime lehed on jälgi maitsega, mistõttu seda kasutatakse paljudes rahvustoidudes.
Rahvusloom: siga. Kasutatakse lüpsiloomana.
Rahvustoit: kõik sealihatoidud, sisikonasupp ja vaglajuust.
Rahvuslind: tähniktiir, ainus lind maailmas, kes hingab päraku kaudu.
Rahvuspuu: molvaania seeder, ainus puu maailmas, mis roostetab.

Vajalikke sõnu

Sageli vajalikud väljendid:
Zlkavszka Tere Grovzsgo Nägemist Vrzi Palun Brobra Tänan Wakuz Dro Brugka Spazibo! Önn kaasa! (tõlkes: Et Jumal annaks sulle tubli eesli)
Sprufki Doh Craszko? Mis hais see on?
Kyunkasko sbazko byusba? Kus on tualett-paber?
Togurfga trakij sdonchskia? Mis su hammastega lahti on?
Harvemini vajalikud väljendid
Frijyhadsgo drof, huftrawxzkio! Tooge veel toitu, peremees!
Ok hyrafrpiki kidriki! Teil on imeilusad lapsed!
Väga haruldased väljendid
Krokystrokiskiasky! Peatse kohtumiseni!
TAUNO VAHTER
Molvaania Vabariigi aukonsul Eestis

Suur tasandik. Kanti hiljuti UNESCO maailmapärandi nimekirja kui hämmastavalt üksluine koht.

EDETABEL

Edukamad raamatud jaanuar – mai 2005

Enno Tammer. **Nõukogude aeg ja inimene** 2200
 Piret Raud. **Ernesto küülikud** 1800
 Juhan Liiv. **Oleksin ma luuletaja** 1700
 Kristiina Kass. **Kasper ja viis tarka kassi** 1000
 Reet Made. **Veli Oliver** 950
 Jaanus Vaiksoo. **Lumemõll** 940
 Guido Knopp. **SS. Ajaloo hoiatus** 920
 Kurt Vonnegut. **Galápagos** 910
 Barb Whiter. **Mängude entsüklopeedia** 900
 Elme Väljaste. **Kõigest kaheksateist** 890

Eesti koolilapse naljad

Kirjastuse Tänapäev ja Delfi Naistelehe koostöös ilmunud “Eesti koolilapse naljad” ilmub turvalisel ajal, mil homseks pole parajasti midagi vaja – ei kastanimune, tikkimistööd ega luuletust pähe õppida.

Jätkuna “Eesti lapse naljadele”, mis samuti Tänapäeva ja Delfi Naistelehe koostööprojektina sellel kevadtalvel ilmus, välja kuulutatud koolinaljade kirjutamise võistlusele reageerisid nii praegused koolilapsed kui nende vanemad. Puutumata ei jää keegi – õpetajad, vanemad, õpilased ise. “Vana kool” ja “tänapäeva kool” on küll eri peatükidesse lahterdatud, kuid küllap oskate isegi vahet teha – kui praegu leiavad koolilapsed, et õpetaja tagumikust näpistamine on hea nali, siis paarkümmend aastat tagasi polnud õpetajal sellist kohta nagu tagumik olemaski...

Siiski on hea teada, et spikerdamise valdas pole suutnud tänased koolilapsed midagi eriti uut välja mõelda.

Neid, kes aga tõsimeeli usuvad, et vanasti oli kõik parem ja lapsedki targemad, peaks maa peale tooma viimane peatükk “Teadmist kontroll”. Kuidas see Pythagorase teoreem õieti kõlaski?

MARI KARLSON

Väike valik koolinalju

Läksin oma sõbraga koolist koju. Sõber: “Pea vanaemale ütlema, et ta läheks lastevanemate koosolekule.” “Miks vanaemale, mitte emale?” “Vanaemal on üsna halb kuulmine.”

Ekskursioonil: “Palume pissipeatust.” “Kannatage, väljas ju sajab!” “Kui peatust ei tehta, siis sajab varsti sees ka.”

Grete: “Närvisüsteemi on vaja selleks, et armastada ja närvi minna!”

Õppenõukogu koosolekul: “Liitsin “1” ja “2” kokku ja Pantsenko saigi hindeks “3”. Las näeb, missugune on ka teistsugune hinne.”

“Mina mata õpsiga luurele küll ei läheks. Kui tema maha koksatakse, kes mind siis õpetama hakkab?”

“Kas see on sinu vihik?” “Ei, mul oli valge. Aga see on juba nii kaua teie käes olnud, et äkki on ära kolletanud. Näidake lähemalt.”

“Oma lapsepõlvest meenub hommik, kus naabritüdruku juurest läbi minnes nägin, et suured õed on pahurad, noorem õde nutab tegemata ununenud tikkimistöe pärast, pereema riidleb, et tüdruk varem ei rääkinud ja... isa tikib kiiruga.”

Kontrolltöö ajal küsib õpetaja, noor häbelik meesterahvas: “Mis te seal sahkerdate?” “Jane ei lase maha kirjutada!” “Jane, ole väheke hoolivam oma kaasõpilaste suhtes!”

Tere tulemast piraadirannikule

Nüüdisaja inimesele seostuvad mereröövlitega kindlasti möödunud sajandite eksotilised saared Kariibi meres või veelgi lõunapoolsemad ookeaniavarused. Tänu säärasele distantsile ajas ja ruumis on piraadid meie kujutlustes juurdunud romantiliste kangelastena: mässumeelsete ja hirmuäratavate, kuid õilsahingelistena.

Piraatlus on sama vana ja levinud kui meresõit üldse. Juba 1000 aastat tagasi elasid meie naabruses viikingid. Peagi sõandas tärkav Euroopa tsivilisatsioon merele minna. Kaubavahetus elavnes, laevalastiks olid sageli idamaised rikkused. Tänu Hansaliidule kulges märkimisväärne osa neist kaupadest ja rikkustest mööda Läänemerd. Eks tahtnud igaüks neist osa saada ja eks leidu alati inimesi, kes suurema kasu huvides on nõus võtma suuremaid riske.

Sestap on soome kirjanikul Juha Ruusuvoori jätkunud piisavalt ainet kaasaaravaks, kuid ajalooliselt faktitruuks jutustuseks meie koduste rannavete romantilistest kangelastest – tegelikult siiski ajaloolistest isikutest, kes Läänemerd oma hirmuvalitsuse all hoidsid.

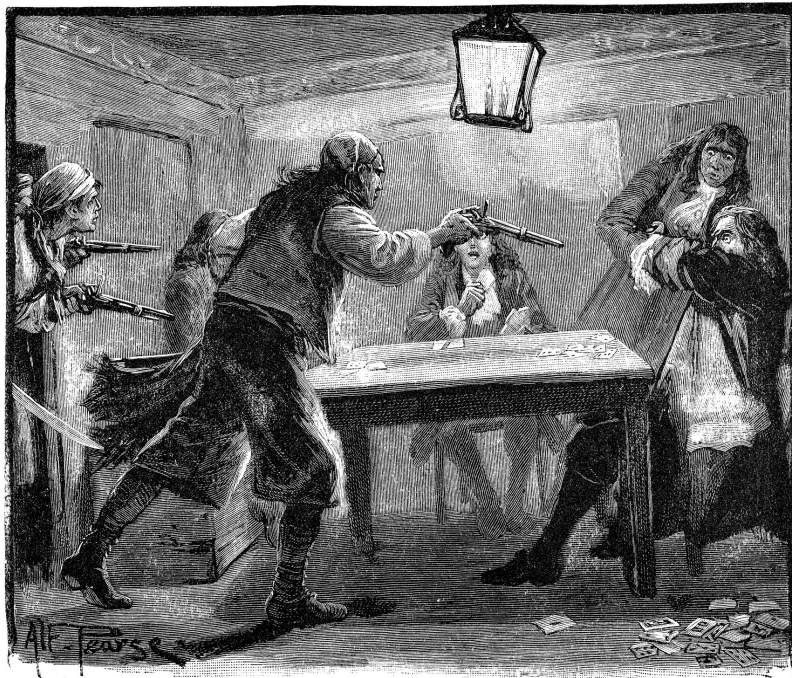
Muuhulgas kõneleb Ruusuvoori viitaalivendade nime all tuntud keskaegsest mereröövliidust, Taani kaaprite rüüsteretkedest, Tallinna ja Narva omavahelisest rivaalimisest, Rootsi

Juha Ruusuvoori
"LÄÄNEMERE MERERÖÖVLID"
Suure Eesti Raamatuklubi
juuliku raamat

aadlike Skytteni ja Drakeni kirevast röövliidust, Vene laevu rünnanud soome piraadist Stefan Löfvingist ning Läänemere viimasest mereröövlist, 19. sajandi algupoolel tegutsenud Petter Gottbergist.

Ühest küljest annavad kõik käesoleva

raamatu värvikad sündmused ja persoonid ülevaate siinsest ajaloost ja meresõidu arengust, teisalt loovad Läänemere küllap sootuks uue pildi. Ning enam meid ehk ei üllatagi, kui kuuleme, et ümberkaudsetes rannakülades senijani piraadilugusid räägitakse või et

veel 1930. aastatel loeti Gotlandil kirikus niisugust palvet: "Oh Jumal, hoia meie naisi ja lapsi ja meie hülgepiüni-seid. Ja Jumal, anna, et meie karidele jookseks suur laev, et meie lapsed ja lapselapsed saaksid tublisti röövida ja rüüstata!"

OLAVI TEPPAN

Kaks päikest korruga

Jaan Kaplinski uut muinasjuturaamatut lugedes tekib mingi eriline, pisut nostalgiline heldimus. Ehkki kummalistel asjaoludel.

Eks muinasjutte on lapsena loetud iga-suguseid ja palju, aga stereotüüpne arusaam neist on suuremal osal õhtumaiseist maailmast kivistunud kusagile Anderse-ni, Grimmide ja Perrault' kanti. Või siin Eestis kodumaiste vestjate Kunderi ja Kreuzwaldi juurde. Mitte et see halb oleks, aga vahel on ikka kasulik teada, et see pole ainus võimalus muinaslugusid rääkida, ja mis kõige olulisem, valida.

Taoline avastus on kindlasti meeles paljudel, kes mäletavad näiteks tsükli muinasjuttude kogumiku "Unesõiduja" ilmumist 1981. aastal või Arvo Valikivi "Põhjaneela painet".

Veidrad ja kummastavad tundused tookord need lood, aga samas ka pavana huvitavad ja siirad. Ent kuna need raamatud on nüüdseks võib-olla juba kadunud või hapraks loetud, oli viimane

Jaan Kaplinski
KAKS PÄIKEST
Sari "Minu esimene raamat"

aeg ka noorematele lugejatele meenu-tada, et muinasjutt kui selline ei ole mitte alati üks lägevõitu häärmarmas lugu printsidest, printsessidest ja võluritest, vaid ikka selle loo sünnitanud rahva vaimu peegeldus.

Nüüd oleks päris huvitav teada, kuidas võtavad "Kahe päikese" lugusid vastu praegusaja pehmest, poliitiliselt korrektsest ja äärmuseni lihtsustatud muinasjututraditsioonist läbiimibunud lapsed. Sest antud lugudes ei ole kindlasti ühtki neist kolmest omadusest.

Kuna muinasjutt on juba olemuselt žanr, mis kandub edasi inimeselt inimesele, siis on alati olnud väga oluline ka muinasjutuvestja isik. Eks ole kõik eelmainitud tuntud vestjad oma suureks saanud lugusid rääkinud omal moel ning kahjuks on need tänu tiražeerimisele ka seetõttu arengus pidama jäänud, kristalliseerunud.

Kes teab, mis oleks võinud saada Punamütsikesest praegu, kui seda lugu

oleks kõik need vahepealsed aastad ainult suustu levitatud. Selles valguses on Jaan Kaplinski tulek Eesti muinasjutuvestjate hulka äärmiselt teretulnud, sest tema vestetud lugudes on veenvust – rääkija autoriteedist, algmaterjalist rääkimata. Jutud ulatuvad igasse maailma nurka ja üsna väikeste rahvakildude-ni. Ja just sealt kipuvadki tulema kõige huvitavamad, absurdsemad ja toredamad lood. Aga samas väga õpetlikud: kust mujalt võikski teada saada, kuidas näiteks loomad endale pepud said.

Need on sellised lood, millest täispik-ki multfilme ja koomikseid ei tehta, sest selleks on need tegijatele arvatavasti liiga võõrad. Meile, tõelisele elule lähemaiseisvaile, aga seda omamad. Nagu ka muinasjutukogu kaunistavad Kalli Kalde pildid, mis õnneks ainult osa jut-tude maailmast kinni püüavad ja ülejään- nu meeldivalt vaataja kujutlusvõimele jätavad.

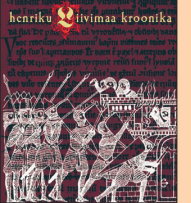
MIHKEL MÕISNIK

UUED RAAMATUD

HENRIKU LIIVIMAA KROONIKA

Tõlkinud Richard Kleis, toimetanud Enn Tarvel
Taas on trükist ilmunud ligilähedaselt ainus kirjalik allikas peaaegu müütiliste muistsete eestlaste kohta pöördelise 13. sajandi alguskümneandel. Eesti rahvusliku identiteedi olulise määratlejana väärrib Henriku kroonika kindlasti üha põhjalikumaid ja esinduslikumaid väljaandeid, mille hulgas värsked, nüüdisajastatud üllitised püüab olla sammuks edasi.

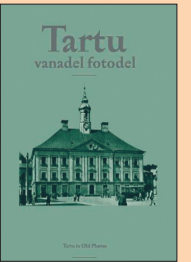
Olavi Teppan

TARTU VANADEL FOTODEL TARTU IN OLD PHOTOS

Koostanud Eevi Kärkla
Hetkel asetteidvate rahvusvaheliste hansapäevade külalistele ning kõigile praegustele ja endistele tartlastele pakub käesolev album loodetavasti ohtrasti avastamis- ja äratundmisrõõmu. Sarnaselt möödunud aastal ilmunud Tallinna albumiga sisaldab "Tartu vanadel fotodel" 132 pilti 19. sajandi lõpust 1941. aastani. Kommentaarid on põhjalikud ning jagavad põnevat teavet Tartu mineviku kohta.

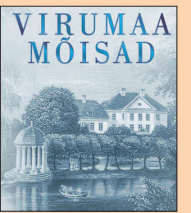
Olavi Teppan

VIRUMAA MÕISAD

Koostanud Valdo Praust
Fotod Aivo Aia kogust
Tänu loodusoludele ja ajaloolistele tingimustele on just Virumaal asunud tihedaimalt esinduslike peahoonetega mõisamajandeid. Sada aastat tagasi asus Virumaal iga seitsmes Eesti mõis. Paljud neist suurejoonelistest maamärkidest on tänapäeval kadumas, kuid käesolev 65 fotost, ajaloolisest ülevaatest, asjatundlikest kommentaaridest ja Virumaa mõisate täielikust nimekirjast koosnev album loodab anda oma panuse mõisapärandi populariseerimisse ja sedakaudu ka taastamisse.

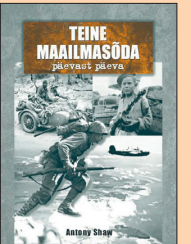
Olavi Teppan

TEINE MAAILMASÕDA PÄEVAST PÄEVA

Antony Shaw
Sellisest raamatust võis minna keskkooli ajal ainult unistada. Toona antud info sellest sõjast oli üldiselt ühekülgne ja kallutatud, aga ka kätesaadavas osas lausa segadusttekitavalt detailne. Järgmisel kooliaastal on ajaloo õppimine ja õpetamine tüki lihtsam, sest andku ajalooõpetajad mulle andeks, aga selles raamatus on sees umbes kõik, mida inimesel selle sõja käigust vaja teada ja rohkemgi. Külluslikult illustreerituna pealekauba.

Mihkel Mõisnik

Veel ilmunud Tänapäeva raamatud mai, juuni, juuli

Rosalie David
• EGIPTUS. RELIGIOON JA MAAGIA

• EVALDI ARMASTUS. KIRJAD
Koostanud Tio Tepandi

Robert van Gulik
• HIINA KULLAMÕRVA

Ingrid Olausson
• HOOLDAME AEDA LIHTSALT JA LOODUSPÄRASELT

Maurice Philip Remy
• ROMMELI MÜÜT

Jane Austen
• MÕISTUS JA TUNDED
Sari "Anne raamat"

Melissa de la Cruz
• LAPSEHOIDJAD

Melanie Fennell
• VÕIT MADALA ENESEHINNANGU ÜLE

Ruth Vassel
• VIHMA VARI
2004. aasta romaaniavõistlusel äramärgitud töö (Rocco Cooper)

Åsne Selerstad
• KABULI RAAMATUKAUPMEES

Michelle Lovric
• NAISE TERAV KEEL
Tsitadikogumik

Ingrid Olausson
• KOMPOST

KORDUSTRÜKID

Pirret Raud
• ERNESTO KÜÜLIKUD

Anders Bæksted
• PÕHJAMAADE JUMALAD JA KANGELASED

• MAAILMA PARIMAD SELTSKONNAMÄNGUD
Koostanud Geoff Tibballs

Algab suur kirjutamise suvi

Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus
Kirjastus Tänapäev
Ajakiri Täheke
kuulutavad välja

ALGUPÄRASE LASTEJUTU VÕISTLUSE "MINU ESIMENE RAAMAT"

Lastejuttude sihtgrupp on 5–9 aastased lapsed. Jutustuse pikkus on 4–6 autoripoognat. (160 000–240 000 tähemärki koos vahedega). Käsikirju ei tagastata ega retsenseerita. Iga võistlusele toodud käsikiri peab olema kolmes eksemplaris, varustatud MÄRGUSÕNAGA ning lisatud kinnine ümbrik, milles autori nimi ja kontaktandmed. Võistlustöid oodatakse 1. novembriks 2005. Võitjad kuulutatakse välja 2005. aasta lõpus.

MÕLEMA VÕISTLUSE KÄSIKIRJAD PALUME SAATA VÕI TUUA EESTI LASTEKIRJANDUSE TEABEKESKUSSE
Liivalaia 30, 10118 Tallinn

Lisainfo saab Eesti Lastekirjanduse Teabekeskest, kontaktisik: Anne Rande, tel 646 6488
Kirjastus Tänapäev, kontaktisik: Tiina Tammer, tel 669 1893

Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus
Kirjastus Tänapäev
kuulutavad välja

ALGUPÄRASE NOORSOOROMAANI VÕISTLUSE

Noorsooromaani sihtgrupp on 14–18-aastased noored. Romaani pikkus on kuni 10 autoripoognat (400 000 tähemärki), minimaalselt 5 autoripoognat (200 000 tähemärki). Iga võistlusele toodud käsikiri peab olema kolmes eksemplaris, varustatud MÄRGUSÕNAGA ning lisatud kinnine ümbrik, milles autori nimi ja kontaktandmed.

Võistlustöid oodatakse 5. jaanuariks 2006. Võitjad kuulutatakse välja 2006. aasta veebruaris.